

## CONCHESS GÖR COMEBACK

Efter att ha fört en något undanskynd roll i schackdatorsammanhang gör nu Conchess en efterlängtat "come-back" och placerar sig åter i den absoluta toppen beträffande spelstyrkan. Nyligen blev ju som bekant Conchess på drygt 6 MHz världsmästare tillsammans med tre andra schackdatorer. Till det här PLY-numret har vi inte hunnit testa det nya programmet, men vi återkommer i december-numret med en utförlig testrapport. Istället tänkte jag göra en "historisk" återblick på programmets utveckling och berätta något om dess två upphovsmän, Ulf Rathsmann och Johan Enroth.

Ulf Rathsmann är 39 år och civilingenjör. Han lärde sig spela schack i tioårsåldern och gick med i en klubb när han var 17 år. Ratingtalet har legat kring 1850. Schackprogrammeringen påbörjades på en stordator 1974 och fram till -77 arbetade han på programmet "Dark Horse", som bl.a. deltog i VM i Toronto.

Johan Enroth är 68 år och egen företagare i optikerbranschen. Intresset för schack har funnits sedan lång tid och han har bl.a. ägnat sig åt att komponera mattproblem. 1977 fick han Chess Challenger I i present och därmed var intresset för schackdatorer tänt. Johan Enroth gick med i ICCA och drog igång verksamheten i Sverige och startade PLY. Så småningom kom han i kontakt med Ulf Rathsmann och tillsammans började man arbeta på ett schackprogram för en mikroprocessor i början av -79. Man använde sig av persondatorn PET och det var Ulf som stod för själva programmeringsarbetet.

Från och med våren -81 slutade Ulf Rathsmann sitt arbete på LM Ericsson och fortsatte programmeringsarbetet på heltid och därmed gjordes stora framsteg. Vid VM i Travemünde kom PrinChess, som programmet då kallades, på andra plats i experimentklassen. Detta trots att programmet bara gick på 1 MHz mot vinnarens 5 MHz! Som väntat resulterade detta i kommersiella anbud.

Den tidigare generalagenten för Fidelity i Tyskland, Gericke, var intresserad av att starta eget och han hade idéer om förhållandevis billiga bräden i olika storlek med magnetkontakter. Christian Nitschke gjorde prototyparbetet och kassetten tillverkades av ett annat tyskt företag, medan brädena gjordes på Irland av Waltham. Och programmet blev således det svenska PrinChess som fick byta namn till Conchess eftersom Gericikes företag hette Consumenta Computer.

Så småningom övertog Waltham det ekonomiska ansvaret från Gericke eftersom verksamheten svällde för mycket ekonomiskt. Under hösten jobbade man vidare på programmet, bl.a. med ngt som kallades det taktiska paketet, som till slut dock inte visade sig uppfylla förväntningarna. Mycket tid gick åt för att programmera alla knappfunktioner, olika nivåer, plydjupsavläsning mm. Den slutgiltiga versionen skilde sig inte så mycket ifrån Travemünde-versionen. Programmet tillverkades i ROM, 24 KBytes med en 6502 på 2 MHz och till Sverige kom de första produktions-exemplaren sept -82.

Vid tester som gjordes av bl.a. Louwman klarade sig Conchess bättre än de hittills relativt jämna konkurrenterna, GGM med modulerna Grünfeld, Morphy, Capablanca, MK V, Champion Sensory Challenger, Savant och Mephisto II 3,5 MHz. Visserligen fanns den klart starkare Elite (utan A/S), men med ett pris på 8.500:- var det ingen allvarlig konkurrent.

Pga fördröjningen med programmeringen av diverse funktioner kom dock Conchess ut ungefär samtidigt med en svår konkurrent, Sensory 9, som initialt var förvånansvärt billig. Conchess kunde dock erbjuda de klart billigaste brädena med magnetsensorer i trä och dessutom med möjlighet till utbyte av både processor och program när bättre varianter av någondana av kom. En nackdel med Conchess var dock att öppningsbiblioteket var för litet, men i övrigt fick den ett mycket positivt mottagande. Så många Conchess som tillverkarna hade hoppats att sälja fanns det dock ingen marknad för. Mot slutet av -82 och början av -83 föreföll schackdatormarknaden att hårdna, nya konkurrenter kom och efterfrågan minskade.

Under tiden pågick arbetet med den sk B-kassetten. Tanken var att kombinera det redan befintliga programmet med ett program som inte hade någon positionsbedömning utan enbart sökte på grundval av material och efter matt-positioner. Detta ger ett sök djup på 2 ply mer än i vanliga Conchess och om man fann en materialvinst-möjlighet via B-kassetten så tog man den. Om B-kassetten inte fann ett drag med mer material, fick A-kassetten bestämma draget enligt sin positionsuppfattning. Från början tänkte man sig att ha 2 eller 3 processorer i B-kassetten, vardera på 4 MHz, men detta visade sig inte genomförbart av ekonomiska och tekniska skäl. Istället blev det en processor på 4 MHz som man valde. Givetvis blev det en del problem av teknisk art att lösa för att få processorerna att samarbeta, men det såg ut att bara vara en månad kvar till färdigt system...

Ungefär då kulminerade de ekonomiska problemen för Waltham. Den amerikanske återförsäljaren Milton Bradley hade beställt ett större antal maskiner, men ändrade sig sedan och vägrade köpa dessa. Plöteligt stod man med ett stort antal osålda datorer och detta bidrog starkt till att man gick i likvidation. Därmed var det ingen som längre bekostade programmeringsarbetet. Tron på programmets framtid var dock stor och det svenska programvaruföretaget System Integrering samt Johan Enroth tog över finansieringen.

Vid det här laget kom man fram till att det mest realistiska var att försöka åstadkomma ett program som ersatte den gamla A-kassetten. B-kassetten utan värderingsfunktion tänkte nämligen oväntat många halvdrag framåt och kunde med en mkt enkel värderingsfunktion prestera ett bra spel. För att bibehålla det höga räknedjupet tillämpade Ulf Rathsmann en metod för enkel men förhållandevis bra positionsbedömning som inte på långt när tar så mkt tid som den gängse. Med denna metod har värderingsfunktionen successivt förbättrats och det nya Conchess-programmet har blivit till och har hittills visat sig prestera ett mkt bra spel.

Som tidigare nämnts är det Ulf Rathsmann som stått för själva programmeringsarbetet. Johan Enroth provspelar programmet mot andra schackdatorer och flera dagliga telefonsamtal dem emellan gör att programfel snabbt rättas till och att förbättringsförslag kan prövas.

Strax efter att det här PLY-numret har kommit ut torde 2 MHz-versionen av det nya programmet finnas till salu. Senare kommer snabbare varianter. I nästa PLY ska förhoppningsvis både 2 och 4 MHz-kassetternas egenheter och spelstyrka utredas närmare. De olika Conchess-brädenas finesser har tidigare beskrivits, men en upprepning torde då vara på sin plats.

#### Framtiden

Hur blir det då med fortsättningen för Conchess-programmet? Även om inga planer är definitiva så verkar det dock klart att man efter framgångarna i VM tänker fortsätta att förbättra Conchess både vad programmet och hårdvaran beträffar. Siktet är inställt i första hand på VM i Amsterdam, då inte längre några restriktioner beträffande elektroniken ska finnas kvar.

Ulf Rathsmann har sedan ett knappt halvår arbetat med andra uppgifter på ett dotterföretag till System Integrering. Intresset från företagets sida verkar dock finnas för fortsatt stödande av programmeringsarbetet. Värderingsfunktionen ska förbättras, mer slutspels-kunskap ska tillföras programmet mm. Vem vet, idén med parallella processorer kanske återupptas i någon form.

Det är glädjande att ett svenskt schackdatorprogram har kunnat hävda sig så bra i den internationella konkurrensen och tom fått en FIDE-godkänd världsmästarettitel i schack. För första gången för Sverige, möjligen? Personerna kring Conchess önskas all framgång i fortsättningen.

Thoralf Karlsson